

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 08.06.2000, sp. zn. 2 To 73/2000

Číslo: 55/2001

Právní věta:

Odposlech a záznam telekomunikačního provozu pro účely trestního řízení je upraven v ustanovení § 88 tr. ř., které připouští i provedení takových úkonů před zahájením trestního stíhání, jde-li o úkony neodkladné či neopakovatelné ve smyslu ustanovení § 160 odst. 2, 4 tr. ř. Jedině podle ustanovení § 88 tr. ř. provedené odposlechy a záznamy o nich jsou v trestním řízení procesně použitelné. Odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu, provedené podle jiných zákonných norem, např. podle zákona o Policii České republiky (§ 35, § 36 zákona č. 283/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů) nebo podle celního zákona (§ 37c písm. c/, § 37d zákona č. 13/1993 Sb. ve znění pozdějších předpisů), lze použít pouze k účelu, který jim tyto zákony vymezují, tedy jako prostředek operativní techniky. Na tom nic nemění ani skutečnost, že byly provedeny za okolností, které by jinak byly důvodem pro jejich provedení v trestním řízení jako úkonů neodkladných nebo neopakovatelných. Záznamy o takovém odposlechu, stejně jako jakékoliv jiné operativní materiály, nemohou být zařazovány do procesního spisu.*)

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 08.06.2000

Spisová značka: 2 To 73/2000

Číslo rozhodnutí: 55

Číslo sešitu: 10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Předpisy: 141/1961 Sb. § 88

4 283/1991 Sb. § 35

§ 160 odst. 2

§ 36 13/1993 Sb. § 37c písm. c)

§ 37d

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Praze k odvolání městského státního zástupce v Praze a obžalovaného B. Ch. zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2000 sp. zn. 42 T 25/99 ve výroku o vině obžalovaného B. Ch. a ve výrocih o trestech tomuto obžalovanému uložených a znovu rozhodl tak, že obžalovaného B. Ch. uznal vinným trestným činem nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů a trestným činem nedovoleného ozbrojování, kterých se měl dopustit tím, že od přesně nezjištěné doby v únoru 1999 přechovával v zavazadlovém prostoru a ve schránce

palubní desky vozidla F. S. 120 balíčků s celkovým obsahem 60,262 kg heroinové směsi s různou příměsí paracetamolu a kofeinu, pomocná zařízení a prostředky na míchání těchto směsí a jejich balení, 3 kulobrokové kozlice typu Z., malorážku zn. M. s 15 náboji, malorážku zn. E. se 14 náboji, malorážku zn. B. se zásobníkem s pěti náboji, zaměřovacím dalekohledem zn. B., pistoli zn. Č. s pěti náboji a opaskovým pouzdem černé barvy, pistoli B. se zásobníkem a osmi náboji, pistoli zn. Č. se zásobníkem s devíti náboji a koženým opaskovým pouzdem a jedním nábojem, 59 brokových nábojů a další náboje ve velkém množství různých ráží, a to do 24. 2. 1999, kdy byl v dopoledních hodinách společně se svým synem M. Ch., který vozidlo řídil v P., zadržen pracovníky celní a finanční stráže, a uložil mu podle § 187 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. úhrnný trest odnětí svobody v trvání osmi roků, přičemž jej podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. pro výkon trestu zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou. Dále obžalovanému uložil peněžitý trest ve výměře 500 000 Kč s tím, že pro případ nevykonání tohoto posledního peněžitého trestu ve stanovené lhůtě mu stanovil náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou roků.

Odvolání městského státního zástupce v Praze do výroku o zproštění viny obžalovaného M. Ch. Vrchní soud v Praze zamítl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 22. 3. 2000 sp. zn. 42 T 25/99 byl podle § 226 písm. c) tr. ř. obžalovaný M. Ch. zproštěn obžaloby pro skutky kvalifikované obžalobou jako trestné činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 4 písm. c) tr. zák. a nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. b) tr. zák., kterých se měl dopustit jednáním popsáním ve výroku citovaného rozsudku. Tímtež rozsudkem byl obžalovaný B. Ch. uznán vinným trestnými činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 4 písm. b) tr. zák. a nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 4 písm. b) tr. zák. Za to byl odsouzen podle § 187 odst. 4 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání třinácti let, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Dále mu byl podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. uložen trest propadnutí věci, a to automobilů F. S. a F. M., zadržené heroinové směsi a zajištěných zbraní a nábojů, specifikovaných ve výroku zmíněného rozsudku.

Shora uvedených trestných činů se obžalovaný B. Ch. měl dopustit jednáním popsáním ve výroku rozsudku odvolacího soudu.

Proti citovanému rozsudku podali v zákonné lhůtě odvolání městský státní zástupce v Praze a obžalovaný B. Ch.

Městský státní zástupce zaměřil své odvolání jednak do zprošťujícího výroku rozsudku ve vztahu k obžalovanému M. Ch. a současně do odsuzujícího výroku o vině obžalovaného B. Ch. Namítl, že nesouhlasí s názorem soudu prvního stupně, že ve věci obžalovaného M. Ch. nebylo prokázáno, že by se dopustil trestné činnosti, neboť neexistují žádné přímé důkazy ani ucelený řetězec důkazů nepřímých, které by toto tvrzení obžaloby prokazovaly. Poukázal na skutečnost, že to byl právě obžalovaný M. Ch., kdo byl orgány celní a finanční stráže zadržen ve vozidle naloženém heroinem a zbraněmi. Dále namítl, že ze způsobu, kterým M. Ch. vozidlo zaparkoval, a z místa, kam je odstavil, je zřejmé, že si byl vědom nákladu, který vozidlo obsahuje. Dále zdůraznil, že podíl M. Ch. na žalované trestné činnosti je důkazně zadokumentován především použitou operativní technikou – záznamy telefonních hovorů založenými ve vyšetřovacím spise, které však soud při dokazování jako důkaz nepřipustil. Namítl, že v daném případě nebylo možno žádat Městský soud v Praze o vydání příkazu k odposlechu telefonních stanic, neboť trestní řízení nebylo ve věci zahájeno s ohledem na to, že nebylo dopředu zřejmé, o jakou konkrétní trestnou činnost se v případě obou obžalovaných

jedná. Z toho důvodu bylo nutno použít ustanovení § 37d celního zákona, který podobně jako zákon o Policii ČR stanoví zvláštní podmínky pro používání operativní techniky při odhalování závažných trestných činů. V této fázi řízení bylo možno objasnit závažnou trestnou činnost pouze operativně technickými prostředky podle jiné zákonné normy, než je trestní řád, tyto úkony však mají podle jeho názoru povahu neodkladného a neopakovatelného úkonu podle § 160 odst. 4 tr. ř. a s ohledem na to, že byly provedeny zákonným způsobem, mohou sloužit jako důkaz ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř. Ve vztahu k právní kvalifikaci jednání obžalovaného B. Ch. namítl státní zástupce, že právní posouzení jeho skutku podle § 187 odst. 1, odst. 4 písm. b) tr. zák. je podle jeho názoru chybné, neboť z prokázaného jednání obžalovaných sice lze dovodit, že droga byla určena k další distribuci na jejímž podkladě by zřejmě obžalovaní získali prospěch velkého rozsahu, avšak vzhledem k tomu, že k realizaci dalšího převodu drogy nedošlo a nelze objasnit, za kolik a komu měla být droga dále dodána, nelze dovodit, že samotným držením drogy získal obžalovaný B. Ch. prospěch v rozsahu ustanovení § 187 odst. 4 písm. b) tr. zák. Podle názoru státního zástupce však bylo prokázáno, a to zejména na základě shora zmíněných odposlechů, že obžalovaní jednali jako členové organizované skupiny, kterou dále tvořili dosud nezadržení B. A., L. A., J. K. a P. N. Tato organizovaná skupina přitom působila minimálně na území ČR a Švýcarska. Na tomto podkladě pak mělo být jednání obžalovaného B. Ch. v rozsudku kvalifikováno jako trestný čin podle § 187 odst. 1, odst. 4 písm. c) tr. zák. Dále namítl, že soud prvního stupně pochybil, když obžalovanému B. Ch. v rámci uloženého trestu propadnutí věci uložil propadnutí heroinové směsi a zajištěných zbraní a nábojů, když oproti vozidlům, která byla použita k páčání trestné činnosti a u nichž současně bylo prokázáno, že jsou výhradním majetkem B. Ch., všechny ostatní věci tyto náležitosti nesplňují. Zajištěný heroin obžalovaný pouze převážel a nelze dovozovat jeho vlastnictví k této věci, a co se týká zbraní a střeliva, pak k jejich držení neměl oprávnění a neexistuje žádný důkaz o tom, že by byl jejich vlastníkem. Proto mělo být u těchto věcí rozhodnuto ve smyslu § 73 odst. 1 písm. c) tr. zák. o jejich zabránění, nikoliv o jejich propadnutí. Z těchto důvodů městský státní zástupce navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k novému projednání a rozhodnutí. Intervenující státní zástupkyně Vrchního státního zastupitelství v Praze u veřejného zasedání o odvolání dále namítl, že za nesprávnou shledává i právní kvalifikaci jednání obžalovaného B. Ch. podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 4 písm. b) tr. zák., neboť odst. 2 tohoto zákonného ustanovení, ke kterému se kvalifikačně váže odst. 4, je samotnou skutkovou podstatou a v daném případě měl obžalovaný být uznán vinným podle § 185 odst. 2 písm. b), odst. 4 písm. b) tr. zák. K otázce trestu propadnutí věci pak dále namítl, že v daném případě s ohledem na skutečnost, že obžalovaný není výhradním vlastníkem, ale spolu s manželkou je bezpodílovým spoluvlastníkem zmíněných dvou automobilů, nelze ani ohledně těchto věcí vyslovit trest jejich propadnutí. Z těchto důvodů alternativně doplnila závěrečný návrh podaného odvolání tak, aby odvolací soud, pokud by ohledně obžalovaného B. Ch. rozhodoval sám, uznal tohoto vinným trestným činem podle § 187 odst. 1, odst. 4 písm. b), c) tr. zák. dílem dokonaným a dílem nedokonaným a trestným činem podle § 185 odst. 2, odst. 4 písm. b) tr. zák. a za tyto trestné činy aby mu uložil stejný trest vyjma trestu propadnutí věci.

Obžalovaný B. Ch. zaměřil své odvolání do všech výroků napadeného rozsudku týkajících se jeho osoby. Především namítl, že pokud je ve sdělení obvinění a ve výroku skutkové věty o jeho vině uvedeno, že v únoru 1999 na blíže neuvedeném místě uložil do vozidla F. S. drogy a zbraně, pak ani v přípravném řízení ani v průběhu hlavního líčení o tomto tvrzení nebyl předložen jediný přímý důkaz a jedná se pouze o nepodložené domněnky. Namítl, že žádný z předložených důkazů není podle jeho názoru takového druhu a kvality, aby mohl být na jejich základě odsouzen pro tak závažnou trestnou činnost, resp. k takovému trestu odnětí svobody. V této souvislosti opětovně shodně jako ve své výpovědi v průběhu řízení uplatnil námitky ve vztahu k jednotlivým usvědčujícím důkazům, zejména k daktyloskopické stopě zajištěné na předmětu v kufru automobilu, k stopám heroinu na čtyřech předmětech v chatě na S., na okolnosti, za kterých převzal předmětný automobil od osoby, kterou znal pod jménem S. Dále namítl, že ve výroku napadeného rozsudku je uvedeno, že kromě jiného

uložil do vozu F. S. 2133 g černého střelného prachu, přičemž z výsledků vyšetřování v přípravném řízení vyplývá, že takový střelný prach ve voze nalezen nebyl. K uloženému trestu propadnutí dvou automobilů namítl, že oba vozy, jsou ve společném majetku jeho a jeho manželky, a proto je nelze postihnout takovým trestem. Závěrem obžalovaný navrhl, aby odvolací soud vytkl soudu prvního stupně chyby v použití a hodnocení důkazů, jichž se tento soud dopustil, zrušil napadený rozsudek a věc vrátil Městskému soudu v Praze k novému projednání a rozhodnutí.

Vrchní soud v Praze z podnětu obou podaných odvolání přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost všech výroků napadeného rozsudku, zabýval se z tohoto pohledu rovněž postupem řízení, které vydání těchto výroků předcházelo, a přihlížel i k vadám oběma odvolateli výslovně nevytýkaným. Shledal, že přípravné řízení i řízení před městským soudem proběhlo v plném souladu s odpovídajícími ustanoveními platného trestního řádu, zákonná práva obou obžalovaných, včetně jejich práva na obhajobu, byla dodržena.

Důsledným postupem podle § 2 odst. 5 tr. ř. městský soud zajistil dostatečné důkazní podklady pro zákonné meritorní rozhodnutí, provedené důkazy hodnotil podle zjištění odvolacího soudu tak, jak mu ukládalo ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. V hlavním líčení náležitě provedené důkazy hodnotil soud prvního stupně na základě své volné úvahy jednotlivě, v jejich souhrnu i ve všech vzájemných souvislostech a na základě logického myšlenkového postupu učinil správné důkazně podložené skutkové závěry, pokud zjistil, že za okolností v době a na místě specifikovaných ve výroku napadeného rozsudku obžalovaný B. Ch. přechovával v zavazadlovém prostoru a ve schránce palubní desky svého vozidla drogy, zbraně a náboje v množství a skladbě podrobně specifikované v tomto výroku. Odvolací soud důvodně neuvěřil obhajobě obžalovaného, že si nebyl vědom toho, co vlastně převáží, a drogy a zbraně mu do vozidla byly podstrčeny jeho známým. O nepravdivosti této obhajoby svědčí především zajištěný otisk jeho prstu na materiálu uzavřeném v zavazadlovém prostoru předmětného automobilu. Jeho další obhajoba vysvětlením této skutečnosti, že těsně před zadržením kufr auta otevřel, je v rozporu s jeho předchozími výpověďmi a především byla také jednoznačně vyvrácena výpovědí jeho syna, spoluobžalovaného M. Ch. Tyto skutečnosti, vedle dalších nepřímých důkazů, jak je správně konstatuje nalézací soud v odůvodnění svého rozhodnutí, přesvědčivě a jednoznačně tohoto obžalovaného usvědčují.

Odvolací soud se plně ztotožňuje i se závěry soudu prvního stupně, podle kterých v provedeném řízení nebyla prokázána státním zástupcem tvrzená vina obžalovanému M. Ch. Pokud státní zástupce ve vztahu k tomuto obžalovanému poukazuje na skutečnost, že to byl on, který vozidlo naložené drogami a zbraněmi řídil, pak je třeba souhlasně se soudem prvního stupně zdůraznit, že tato skutečnost sama o sobě ještě jeho vědomí o druhu nákladu, který vezl, neprokazuje. Pokud státní zástupce toto vědomí obžalovaného o druhu nákladu dovozuje ze způsobu, kterým zmíněné vozidlo zaparkoval a z místa, kam je odstavil, pak tato jeho úvaha je pouze spekulativní, sama o sobě, při absenci jakýchkoliv přímých důkazů a neexistenci uceleného řetězce důkazů nepřímých, nemůže obstát. Co se týká státním zástupcem nabízeného důkazu záznamem telefonních hovorů, pak je třeba soudu prvního stupně přisvědčit, že záznamy telefonních hovorů, které v dané věci byly pořízeny před zahájením trestního stíhání, jsou pro soud procesně nepoužitelné a v předmětné věci mohly sloužit pouze k účelu, pro který byly pořízeny, tedy jako legálně získané operativní poznatky. Jejich použití jako důkazu v procesu za použití argumentace o neodkladnosti a neopakovatelnosti úkonů, jak ji používá státní zástupce, by znamenalo obcházení zákona a jeho přímé porušení v ustanovení § 88 odst. 1 tr. ř. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu je upraven v hlavě IV. odd. 6 § 88 trestního řádu. Jedině podle těchto ustanovení provedené odposlechy jsou v trestním řízení procesně použitelné. Jiné odposlechy, byť legální, provedené podle jiných zákonných norem, ať již podle zákona o Policii ČR či jako v daném případě podle celního zákona. Lze použít pouze k účelu, který jim tyto zákony vymezují, tedy jako prostředek operativní techniky. V daném případě neměly být záznamy o odposlechu, stejně jako jakékoliv jiné operativní materiály, vůbec zařazovány do

procesního spisu. Pokud státní zástupce v písemném odůvodnění odvolání ve vztahu k uvedené problematice argumentuje právním názorem, že operativní techniku použitou podle jiného zákona než trestního řádu lze použít jako důkaz v trestním řízení, byť takový důkaz byl pořízen před sdělením obvinění, a poukazuje na rozhodnutí Městského soudu v Praze vedené pod sp. zn. 40 T 2/97 a zdejšího senátu Vrchního soudu v Praze vedené pod sp. zn. 2 To 64/98 v téže trestní věci, je třeba poukázat na skutečnost, že v daném případě sjednalo o magnetofonovou nahrávku rozhovoru, nikoliv o odposlech telekomunikačního provozu, jehož provedení v rámci trestního řízení je v zákoně přesně upraveno, a proto je tato argumentace nepřesná a zavádějící.

Takto správně zjištěný skutkový stav Městský soud v Praze správně právně posoudil, když konstatoval, že nebylo prokázáno, že by obžalovaný M. Ch. spáchal skutek, kladený mu obžalobou za vinu, a podle § 226 písm. c) tr. ř. jej obžaloby zprostil, a když jednání obžalovaného B. Ch. kvalifikoval jako trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1 tr. zák., neboť bylo prokázáno, že neoprávněně pro jiného přechovával omamnou látku. Nalézací soud však pochybil, jestliže toto jednání posoudil také podle odst. 4 písm. b) tr. zák., neboť pro jeho tvrzení, že tímto činem obžalovaný získal prospěch velkého rozsahu, neexistují žádné důkazní podklady. Jak vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku, soud prvního stupně tento závěr učinil na podkladě úvahy, že prospěch velkého rozsahu lze v daném případě odvodit od značného množství heroinu, které bylo ve voze zajištěno. Bez zjištění výše pořizovacích nákladů uvedeného nelegálního zboží a výše zisku, který obžalovaný jeho dalším prodejem získal, je tvrzení o získání prospěchu velkého rozsahu či o pokusu získání takového prospěchu pouhou spekulací a domněnkou (být pravděpodobnou a logickou), která nemá žádné opory v provedených důkazech. Rovněž tvrzení státního zástupce, že obžalovaný spáchal uvedený čin ve spojení s organizovanou skupinou, působící ve více státech (§ 187 odst. 1, odst. 4 písm. c) tr. zák.), nemá v provedených důkazech oporu. Tvrzení obžaloby o údajných dalších členech organizované skupiny a jejím působení na území ČR a Švýcarska nebylo v provedeném řízení prokázáno. Na druhé straně je však jednání obžalovaného B. Ch., který prokazatelně přechovával 60.262 kg heroinu nutno vzhledem k množství přechovávané drogy posoudit jako jednání spáchané ve větším rozsahu ve smyslu § 187 odst. 2 písm. a) tr. zák. Soud prvního stupně dále při právním posouzení pochybil, jestliže jednání obžalovaného B. Ch. posoudil jako trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. h), odst. 4 písm. h) tr. zák. Obžalovaný nepochybně přechovával ve výroku rozsudku specifikované množství zbraní a střeliva, přičemž tyto věci opatřil sobě nebo jinému bez povolení, a s ohledem na jejich zajištěné množství je třeba jeho jednání kvalifikovat jako spáchané ve větším rozsahu. Tímto jednáním proto naplnil zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. b), odst. 4 písm. b) tr. zák., a nikoliv také podle odst. 1 tohoto zákonného ustanovení, který zahrnuje samotnou skutkovou podstatu, jež je však již kvalifikací podle odst. 2 tohoto zákonného ustanovení v daném případě konzumována.

Z těchto důvodů odvolací soud napadený rozsudek ohledně obžalovaného B. Ch. podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. částečně zrušil ve všech výrocích, které se tohoto obžalovaného týkají, a znovu v tomto směru podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám rozhodl tak, že obžalovaného uznal vinným trestnými činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a nedovoleného ozbrojování podle § 185 odst. 2 písm. b), odst. 4 písm. b) tr. zák. Dále se Vrchní soud zabýval odůvodněním výroku o trestu.

*) *Poznámka redakce: Zákonem č. 265/2001 Sb. byly s účinností od 1. 1. 2002 změněny citované zákony o Policii České republiky a celní zákon tak, že již neupravují možnost provádění odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu. Uveřejnění tohoto rozhodnutí za uvedené situace je odůvodněno tím, že i v době nové úpravy bude před soudy projednáváno ještě velké množství případů, ve kterých byly provedeny odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu podle původní právní úpravy.*